

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 20ής Φεβρουαρίου 1979 *

Στην υπόθεση 120/78,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Hessisches Finanzgericht προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Rewe-Zentral AG, με έδρα την Κολωνία,

και

Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (γερμανική ομοσπονδιακή διοίκηση του μονοπωλίου οινοπνευματωδών),

η έκδοση προδικαστικής απόφασεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 37 της Συνθήκης ΕΟΚ, σε σχέση με το άρθρο 100, παράγραφος 3, του γερμανικού νόμου περί του μονοπωλίου οινοπνευματωδών,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους Η. Kutscher, πρόεδρο, J. Martens de Wilmars και Mackenzie Stuart, προέδρους τμήματος, Α. Μ. Donner, Ρ. Pescatore, Μ. Sørensen, Α. Ο'Keefe, G. Bosco και Α. Touffait, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. Caportoti
γραμματέας: Α. Van Houtte

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα «περιστατικά» παραλείπεται)

Σκεπτικό

- 1 Με Διάταξη της 28ης Απριλίου 1978, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 του Μαΐου 1978, το Hessisches Finanzgericht υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 37 της Συνθήκης ΕΟΚ, για να εξεταστεί αν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο διάταξη της γερμανικής νομοθεσίας περί της διαθέσεως στο εμπόριο των οινοπνευματωδών ποτών, η οποία καθορίζει ελάχιστο ποσοστό αλκοολικού τίτλου για διάφορες κατηγορίες οινοπνευματωδών προϊόντων.
- 2 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η προσφεύγουσα της κύριας δίκης έχει την πρόθεση να εισαγάγει ποσότητα «cassis de Dijon» προελεύσεως Γαλλίας, με σκοπό να το διαθέσει στο εμπόριο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Όταν η προσφεύγουσα απευθύνθηκε στη διοίκηση μονοπωλίου οινοπνευματωδών (Bundesmonopolverwaltung) για να χορηγηθεί η άδεια να εισαγάγει το εν λόγω προϊόν, η διοίκηση αυτή της γνωστοποίησε ότι αυτό το προϊόν, λόγω της ανεπάρκειας του αλκοολικού του τίτλου, δεν έχει τις απαιτούμενες ιδιότητες ώστε να διατεθεί στο εμπόριο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.
- 3 Αυτή η άποψη της διοικήσεως στηρίχθηκε στην παράγραφο 100 του «Branntweinmonopolgesetz» και στις κανονιστικές ρυθμίσεις τις οποίες είχε θεσπίσει η διοίκηση του μονοπωλίου, δυνάμει αυτής της διατάξεως, καθορίζοντας την ελάχιστη περιεκτικότητα σε οινόπνευμα συγκεκριμένων κατηγοριών ηδυπότων και άλλων οινοπνευματωδών ποτών (Verordnung über den Mindestweingeistgehalt von Trinkbranntweinen της 28ης Φεβρουαρίου 1958, *Bundesanzeiger* No 48 της 11ης Μαρτίου 1958).

Από τις μνημονευθείσες διατάξεις προκύπτει ότι για να διατεθούν στο εμπόριο ηδύποτα από φρούτα, όπως το cassis de Dijon, απαιτείται να έχουν ελάχιστη περιεκτικότητα σε οινόπνευμα 25°, ενώ το εν λόγω προϊόν, το οποίο διατίθεται ελεύθερα στο εμπόριο στη Γαλλία, έχει περιεκτικότητα σε οινόπνευμα μεταξύ 15° και 20°.

- 4 Κατά την προσφεύγουσα, ο καθορισμός, από τη γερμανική νομοθεσία, ελάχιστης περιεκτικότητας σε οινόπνευμα, έχει ως συνέπεια ότι γνωστά οιοπνευματώδη προϊόντα, προελεύσεως άλλων κρατών μελών της Κοινότητας, δεν μπορούν να διατεθούν στο εμπόριο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και ότι, επομένως, αυτή η διάταξη αποτελεί περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών, υπερβαίνοντας το πλαίσιο των κανονιστικών ρυθμίσεων εμπορικού χαρακτήρα για τις οποίες έχουν την αποκλειστική αρμοδιότητα.

Πρόκειται, κατ' αυτήν, για μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών, αντίθετο προς το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Επιπλέον, καθώς πρόκειται για μέτρο που ελήφθη στο πλαίσιο της διαχείρισεως του μονοπωλίου των οιοπνευματωδών, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι υπάρχει επίσης παράβαση του άρθρου 37, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη διαρρυθμίζουν προοδευτικά τα κρατικά μονοπώλια εμπορικού χαρακτήρα κατά τρόπον ώστε, μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, να αποκλείεται, ως προς τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως, οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών.

- 5 Για να επιλύσει αυτή τη διαφορά, το Hessisches Finanzgericht υπέβαλε δύο ερωτήματα, τα οποία έχουν ως εξής:

«1. Πρέπει να ερμηνευθεί ο αναφερόμενος στο άρθρο 30 της Συνθήκης όρος "μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών" υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει επίσης και τον προβλεπόμενο από τον Branntweinmonopolgesetz (γερμανικό νόμο περί του μονοπωλίου των οιοπνευματωδών) καθορισμό ελάχιστης περιεκτικότητας σε οινόπνευμα πράγμα το οποίο έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορούν να διατεθούν στο εμπόριο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας τα παραδοσιακά προϊόντα άλλων κρατών μελών, η περιεκτικότητα των οποίων σε οινόπνευμα είναι κατώτερη από το καθορισμένο όριο;

2. Εμπίπτει ο καθορισμός μιας τέτοιας ελάχιστης περιεκτικότητας σε οινόπνευμα στον όρο διάκριση ως προς τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών, ο οποίος αναφέρεται στο άρθρο 37 της Συνθήκης ΕΟΚ;»

Έτσι το εθνικό δικαστήριο ζητά να του παρασχεθούν ερμηνευτικά στοιχεία, τα οποία θα του επιτρέψουν να εκτιμήσει εάν η απαίτηση ελάχιστης περιεκτικότητας σε οινόπνευμα μπορεί να εμπίπτει, είτε στην απαγόρευση βάσει του άρθρου 30 της Συνθήκης κάθε μέσου ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς

περιορισμούς στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, είτε στην απαγόρευση των διακρίσεων ως προς τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών, υπό την έννοια του άρθρου 37.

- 7 Πρέπει να παρατηρηθεί, ως προς αυτό, ότι το άρθρο 37 είναι ειδική διάταξη για τα κρατικά μονοπώλια εμπορικού χαρακτήρα.

Επομένως, αυτή η διάταξη δεν αναφέρεται σε εθνικές διατάξεις που δεν αφορούν την άσκηση, από κρατικό μονοπώλιο, της ειδικής λειτουργίας του — δηλαδή του δικαιώματος αποκλειστικότητας — αλλά αναφέρεται γενικά στην παραγωγή και τη διάθεση στο εμπόριο των οινοπνευματωδών ποτών, χωρίς να ενδιαφέρει το αν υπάγονται ή όχι στο εν λόγω μονοπώλιο.

Υπό τις συνθήκες αυτές, η επίπτωση στο ενδοκοινοτικό εμπόριο του μέτρου στο οποίο αναφέρεται το εθνικό δικαστήριο πρέπει να εξεταστεί αποκλειστικά σε σχέση με τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 30, για το οποίο γίνεται λόγος στο πρώτο ερώτημα.

- 8 Ελλείπει κοινής κανονιστικής ρυθμίσεως της παραγωγής και της διαθέσεως στο εμπόριο του οινοπνεύματος — σε μία πρόταση κανονισμού που υποβλήθηκε από την Επιτροπή στο Συμβούλιο στις 7 Δεκεμβρίου 1976 (ABL C 309, σ. 2) δεν έχει δοθεί ακόμα συνέχεια από το τελευταίο — εναπόκειται στα κράτη μέλη να ρυθμίσουν, καθένα στο έδαφός τους, ό,τι αφορά την παραγωγή και τη διάθεση στο εμπόριο του εμπορεύματος και των οινοπνευματωδών ποτών.

Τα εμπόδια κατά της κυκλοφορίας εντός της Κοινότητας, τα οποία προκύπτουν από τις διαφορές των εθνικών νομοθεσιών περί της διαθέσεως στο εμπόριο των εν λόγω προϊόντων, πρέπει να γίνουν δεκτά στο μέτρο που αυτές οι διατάξεις μπορεί να γίνει δεκτό ότι είναι απαραίτητες για να ικανοποιηθούν επιτακτικές ανάγκες, ιδίως ως προς την αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων, την προστασία της δημοσίας υγείας, την εντιμότητα των εμπορικών συναλλαγών και την προστασία των καταναλωτών.

- 9 Η Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, παρεμβαίνουσα, προέβαλε διάφορα επιχειρήματα, τα οποία δικαιολογούν, κατά τη γνώμη της, την εφαρμογή διατάξεων περί της ελάχιστης περιεκτικότητας σε οινόπνευμα των οινοπνευματωδών ποτών, επικαλούμενη, αφενός, την προστασία της δημόσιας υγείας και, αφετέρου, την προστασία των καταναλωτών κατά αθέμιτων εμπορικών πρακτικών.

- 10 Όσον αφορά την προστασία της δημοσίας υγείας, η Γερμανική Κυβέρνηση αναφέρει ότι ο καθορισμός ελάχιστης περιεκτικότητας σε οινόπνευμα από την εθνική νομοθεσία χρησίμευε για την αποφυγή του πολλαπλασιασμού των οινοπνευματωδών ποτών στην εγχώρια αγορά, ειδικότερα των οινοπνευματωδών ποτών με μέτρια περιεκτικότητα σε οινόπνευμα, διότι αυτά τα προϊόντα μπορούν, κατά τη γνώμη της, να προκαλέσουν ευκολότερα έξη από ό,τι τα ποτά με υψηλότερη περιεκτικότητα.
- 11 Αυτές οι παρατηρήσεις δεν έχουν αποφασιστικό χαρακτήρα, καθώς ο καταναλωτής μπορεί να προμηθευτεί στην αγορά μεγάλη ποικιλία προϊόντων με χαμηλή ή μέτρια περιεκτικότητα σε οινόπνευμα, επιπλέον δε σημαντικό μέρος των οινοπνευματωδών ποτών με υψηλό αλκοολικό τίτλο, τα οποία διατίθενται ελεύθερα στη γερμανική αγορά, καταναλίσκεται συνήθως αραιωμένο.
- 12 Η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ακόμα ότι ο καθορισμός κατώτερου ορίου αλκοολικού τίτλου για ορισμένα ηδύποτα έχει ως σκοπό να προστατεύσει τον καταναλωτή κατά των αθέμιτων πρακτικών παραγωγών ή διανομέων οινοπνευματωδών ποτών.

Αυτός ο ισχυρισμός βασίζεται στη σκέψη ότι η ελάττωση του αλκοολικού τίτλου παρέχει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τα ποτά με υψηλότερο τίτλο, δεδομένου ότι το οινόπνευμα συνιστά, στη σύνθεση των ποτών, το κατά πολύ ακριβότερο συστατικό, λόγω της σημαντικής φορολογικής επιβαρύνσεως στην οποία υπόκειται.

Επιπλέον, κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, εάν γινόταν δεκτή η ελεύθερη κυκλοφορία των οινοπνευματωδών προϊόντων εφόσον αυτά ανταποκρίνονται, όσον αφορά την περιεκτικότητά τους σε οινόπνευμα, στις προδιαγραφές της χώρας παραγωγής, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα την επιβολή, εντός της Κοινότητας, ως κοινής προδιαγραφής της χαμηλότερης απαιτούμενης περιεκτικότητας σε οινόπνευμα σε ένα οποιοδήποτε των κρατών μελών, και μάλιστα να καταστήσει ανενεργές όλες τις σχετικές με αυτό τον τομέα διατάξεις, ενώ οι κανονιστικές ρυθμίσεις πολλών κρατών μελών δεν θέτουν οποιοδήποτε ελάχιστο όριο αλκοολικού τίτλου.

- 13 Όπως ορθά ανέφερε η Επιτροπή, ο καθορισμός οριακών τιμών σε θέματα σχετικά με τον αλκοολικό τίτλο των ποτών μπορεί να χρησιμεύσει για την τυποποίηση των διατιθεμένων στο εμπόριο προϊόντων και των ονομασιών τους, ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη διαφάνεια των εμπορικών συναλλαγών και των προσφορών προς το κοινό.

Εντούτοις, δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι ο επιτακτικός καθορισμός ελάχιστου αλκοολικού τίτλου αποτελεί ουσιαστική εγγύηση της εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών, ενώ είναι εύκολο να εξασφαλιστεί η κατάλληλη πληροφόρηση του αγοραστή με την υποχρέωση αναγραφής της προελεύσεως και του αλκοολικού τίτλου στη συσκευασία των προϊόντων.

- 14 Από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι με τις διατάξεις περί ελάχιστης περιεκτικότητας σε οινόπνευμα των οινοπνευματωδών ποτών δεν επιδιώκεται σκοπός γενικού συμφέροντος ικανός να υπερισχύει των επιταγών περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, η οποία αποτελεί ένα από τους θεμελιώδεις κανόνες της Κοινότητας.

Το πρακτικό αποτέλεσμα διατάξεων αυτού του είδους συνίσταται κυρίως στο ότι παρέχουν πλεονεκτήματα στα οινοπνευματώδη ποτά με υψηλή περιεκτικότητα σε αλκοόλη, απομακρύνοντας από την εγχώρια αγορά τα προϊόντα άλλων κρατών μελών που δεν ανταποκρίνονται σ' αυτή την απαίτηση.

Φαίνεται, λοιπόν, ότι η επιβαλλόμενη από τη νομοθεσία κράτους μέλους μονομερής απαίτηση ελάχιστου τίτλου για τη διάθεση στο εμπόριο οινοπνευματωδών ποτών συνιστά εμπόδιο στο εμπόριο, το οποίο είναι ασυμβίβαστο προς τις διατάξεις του άρθρου 30 της Συνθήκης.

Επομένως, δεν υπάρχει κανένας βásiμος λόγος ώστε να εμποδίζεται η εισαγωγή των οινοπνευματωδών ποτών, υπό την προϋπόθεση ότι παράγονται νόμιμα και διατίθενται στο εμπόριο σε ένα από τα κράτη μέλη, σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος, χωρίς να μπορεί να αντισταχθεί, κατά της διαθέσεως αυτών των προϊόντων, νόμιμη απαγόρευση διαθέσεως στο εμπόριο ποτών που έχουν αλκοολικό τίτλο κατώτερο από το όριο το οποίο καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία.

Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο αναφερόμενος στο άρθρο 30 της Συνθήκης όρος «μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών» έχει την έννοια ότι επιπίπτει επίσης στην προβλεπόμενη από αυτή τη διάταξη απαγόρευση ο καθορισμός ελάχιστης περιεκτικότητας σε οινόπνευμα για τα οινοπνευματώδη ποτά που προορίζονται για κατανάλωση, η οποία επιβάλλεται από τη νομοθεσία κράτους μέλους, όταν πρόκειται για εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών που έχουν παραχθεί νόμιμα και διατεθεί στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με Διάταξη της 28ης Απριλίου 1978 το Hessisches Finanzgericht, αποφαινεται:

Ο αναφερόμενος στο άρθρο 30 της Συνθήκης όρος «μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών» έχει την έννοια ότι εμπίπτει επίσης στην προβλεπόμενη από αυτή τη διάταξη απαγόρευση ο καθορισμός ελάχιστης περιεκτικότητας σε οινόπνευμα για τα οινοπνευματώδη ποτά που προορίζονται για κατανάλωση, η οποία επιβάλλεται από τη νομοθεσία κράτους μέλους, όταν πρόκειται για εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών που έχουν παραχθεί νόμιμα και διατεθεί στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος.

Kutscher   Mertens de Wilmars   Mackenzie Stuart   Donner

Pescatore   Sørensen   O'Keeffe

Bosco   Touffait

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 20 Φεβρουαρίου 1979.

Ο Γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
H. Kutscher